

la politiko nadaljnjih preganjanj, ne spoštujoc pri tem niti svojih lastnih zakonov. Predstavnik HRSS so obvestili pri tej priliki predstavnik SLS in JMO o svojih sklepkih od 19. avgusta t. l. o popolnem ukinitju svojih pogajanj z Belgradom in o posebnih pooblastilih, ki so jih dali predstavniku HRSS. Končno so zbrani predstavniki sklenili, da bodo sporazumno nadaljevali za početno akcijo proti današnjemu režimu.

Stoga ima veliko moč in lahko že ta jesenski parlament privede do zime in poraza krivičnega režima.

Smernice katoliškega shoda za družništvo.

Katoliški shod povdarja važnost vzgoje ljudstva k samopomoči, k spodbudi in ustvarjanju v avtonomnih zadružnih organizacijah, s čimer se ljudstvo pripravila na samoupravno organizacijo vsega gospodarskega življenja.

Katoliški shod smatra, da je zadružništvo kot gospodarsko-socialna ustanova velike važnosti ne le za gospodarski napredek, temveč zlasti tudi za nravno povzdigo in socialno vzgojo ljudstva. V zavesti, da se gospodarstvo ne sme ločiti od etičnih načel, vrši zadružništvo nravno in socialno vzgojo ter utrjuje nasproti individualističnim naukom prepričanje, da se koristi posameznika najbolj sigurno dosežejo s pospeševanjem skupnih interesov. Tako vrši zadružništvo delo socialne reforme v duhu krščanskih načel in predstavlja socialno šolo ljudstva.

Katoliški shod priznava dosedaj izvršeno delo, s katerim se je slovensko zadružništvo razvilo kot najmočnejše v državi v dejansko oporo malih ljudi. Zlasti priznava dosedanje uspešno delo zadružne propagande in izobrazbe, ki ga je Zadružna zveza kot matica krščanskega zadružništva vršila vsestransko s tiskom in besedo.

1. Katoliški shod naglašja potrebo, da se ljudstvo zopet oklene zadrug in v njih vzgaja h gospodarski skupnosti, zlasti naj se duhovniška in laiška inteligenca poprimeta dela za zadružno vzgojo in izobrazbo.

2. Naj se po možnosti v vsaki župniji ustanovi hrastnica in posojilnica rajfajzenovega sistema za pomoč in napredek kmeljištva in za vzgojo k varčnosti.

3. Ustanavljajo naj se blagovne zadruge, potom katerih si ljudstvo brez trgovskega posredništva nabavlja vse potrebščine in vuovčuje svoje pridelke oziroma izdelke.

4. Med obrtnimi produktivnimi zadrugami naj se pospešuje ustanavljanje zlasti takih zadrug, ki skrbijo za obranitev, povzdigo in razvoj domačih obrti.

Dvoje važnih jesenskih opravil.

1. Določevanje sladkorja v vinskem moštu.

Prirodni činitelji letos niso bogzna kako ugodno vplivali na razvoj grozdja. Ze mesec junij je pokazal, da bo letošnja bratev kvantitativno zaostala za lansko, poznejši pojavi podnebja pa so nam pričali, da bo najbrž še kakovost zaostajala. Lepi dnevi še lahko nekoliko

To leto je bilo za Logaričkeke zima bolj bridka, ker so se že bili precej razmnožili, zaslužili manj kot druga leta, a so pa tem bolj politizirali v zimskih večerih za pečjo, in naša politika je že pač taka, da je Zagorec tudi pozabil na gladno vekačo deco, ako je gledal v zimskem duhu spomladansko seljačko republiko.

Zagorec po zimi vsak strada, zato pa na spomlad lažje dela in se ne pota radi po zimi pridobljenega uspeha.

Logaričeki so se prerili tudi skozi to zimo, na spomlad pa rezali in kolili, zaslužili denar ter moko in njihovim družinam so se zopet razširili želodci. Pa nekaj čudnega se je zgodilo, letos jih ni prišel nikdo več prosit mlait in na skupnem dreneu je bilo več nego 20 cepcev, od katerih bi bil prav vsak izdržal žitno in ajdovo mlačvo. Cepci so rastle in se razvijali mirno, Logarički pa ravnali svoje brezposelne ude pod hruško v snih dolgih jutrih in poletnih dnevih ko je po štajerski strani pel cepec o pšenični pogači od prve zore do poznega mraka oni vabljeni: pik-pek-pok. A kedo bo mlaitil, ako te nikdo ne najme in prosí, so se izgovarjali Logaričeki čisto pravilno in obljubovali ženam, da bodo šli mlaitil nekam v bogato Savinjsko dolino drugo poletje, ko bodo cepci že čisto dozoreli in jih bo dovolj na skupnem dreneu kar za cele partije mlaitičev.

Mlaitili torej tudi to leto niso, žita si niso zaslužili, pač pa jim je napravila povodenj na dren letos žabo, ki jim je kvakala iz štora kar cele tri noči, dokler ni usahnula voda in je žaba odskakala nazaj po blatu v Sotle — — —

Pili so Logaričeki tudi letošnju jesen po zagorsko, a na zimo prosili žitne prehrane po štajerskem na posodo in v najprej kot predjem na spomladansko delo v vinogradih. Se to zimo je šlo, ker tudi na občino je došlo nekaj kuruze, ki se je razdelila med Zagorce in za prihodnje leto pa je obetala politika kljub jesenskemu žabjemu kvakanju na dreneu vsestransko zboljšanje gospodarskih razmer od cenega duhana, do žemlje za 2 in frakelj rakije za 5 krajercerjev.

Prišepala je mokrotna spomlad 1923. Logaričekov je že bilo kot domačih zajčkov, že niso imeli prostora na trati pod hruško in stare je skrbelo pri vednem deševju, kaj bo na zimo, ako ne bo kakega izdatnega zaslužka. Pod hruško so se dogovorili, da letos bodo mlaitili, pa naj jih kedo pride prosit ali ne, bodo pač šli sa-

kakovost izboljšajo, če se ne bodo s trgatvijo siljli. Peronospora je letos nastopala v polni meri na listju in tudi na grozdju — in vinogradnik, ki ni obrnil posebne važnosti škropljenju, bo imel slabo trgatvev in slab pridelek. — Tudi trtna jajčasta plesen (oidij) ni prizanašala.

Pojdimo h grozdnemu sladkorju. Sladkor nastane iz škroba, ki se nahaja v listju, mladikah in petljikah. Ta (škrob) se tvori v zelenem listju s pomočjo solčne svetlobe na ta način, da rastlina asimilira ogljikovo kislino. — Iz tega je razumljivo, da je listje pri trti velikega pomena in kdo je mišljenja, da to ne škoduje, če peronospora listje pomori, se vara.

Preidimo k določevanju mošnega sladkorja. Za vsakega vinogradnika je važno, da ve, koliko procentov sladkorja vsebuje izprešani grozdni sok in sicer v ozirrom na to, ker kupei navadno plačujejo mošt po odstotkih sladkorja, kakor tudi v ozira, da se iz množine cukra, ki je raztopljen v moštu, lahko sklepa na kakovost vina. — Mošt srednje vrste vsebuje 16—20 procentov, boljši mošt iz najboljših grozdnih vrst pa lahko vsebuje od 20—30 odstot. sladkorja. To pa le v izbornih letinah in ob pozni trgatvi. — Procentnost sladkorja pa lahko enostavno zmerimo z moštnico. Pri nas je najbolj razširjena klosternajburška moštna tehtnica, ki jo je izumil ravnatelj Babo in za to ji pravimo tudi Babova moštnica. Ta najbolje ustreza svojemu namenu in to bi naj imel vinogradnik. Če hočeš pravilno določiti odstotnost sladkorja, ravnaj takole: Mošt precedi skozi platno v za to nalašč pripravljeno stekleno posodo, vzami moštnico, — obriši jo, da je smeti ne otežujejo — in jo spusti v mošt. Ko se je umirila, poglej, do katere številke se je pognela. Če se je na primer ustavila pri številki 18, kaže, da je mošt 18 procenten, ali v 100 kg mošta je raztopljeno 18 kg cukra.

Iz tega se potem lahko sklepa na kakovost vina. Dognano namreč je, da ima vino potem polovico manj alkohola kakor mošt sladkorja. Slaba vina imajo pod 7 stop. alkohola, navadna 7—9 in vina nad 12 so močna in stanovitna vina. Tehtati pa se mora iztisnjeni mošt, torej ne samotok (Ausbruch, Vorlauf), ker v samotoku se še ne nahaja ves sladkor. Povsem kaže moštnica pravilno, če ima mošt primerno temperaturo, na primer 16 C ali 13 R. Zato imajo boljše moštnice tudi toplomer, da se lahko uravna toplota mošta. — Tudi na to se mora paziti, da mošt ni še zavrel, kakor se često zgodi ob topli in suhi trgatvi že v kadi. Ko namreč kvasne gliceve, oziroma njih trosi najdejo toplino, se začnejo razmnoževati in povzročijo vrenje in sladkor se razkrajja v alkohol, poleg pa se še razvija ogljikova kislina, glicerin in jantarova kislina (Bernsteinsäure). Sicer je to že samoobsebi razumljivo, da se kipečega mošta ne more vagati in to že v vinorodnih krajih itak vsak ve in tudi vedeti mora, če je količjak vinogradnika. — To sem le omenil za to, ker imam izkušnjo, ko sem bil zaposlen pri obsežnih vinogradih pri Sv. Miklavžu nad Ormožem in je prvi oskrbnik-kletar tehtal z moštnico mošt, ki je že štiri dni burno kipel in jabolkovec, ki je že docela povrel. — Potem se je čudil, da mošt nima niti 15 stopinj in rekel, da je to goljufija in sumil podrejene uslužbence etc., da so z moštom nekaj naredili, verjel pa ni, da se kipečega mošta ne vaga, ker mu je močoe kak viničar, ki sam ni vedel, rekel, da se tudi lahko. —

mi kam dalje od Sotle, da jih ne bodo znanci zbadali češ, glad jim je porinil ter vsilil cepce v roke.

Ze kosili so seno to leto pridno po cele dneve, kar sicer ni zagorska navada, a hoteli so si roke s kosičem utrditi za cepce.

Sosedje so jih celo večkrat videli, kako so stali vsi trije zbrani krog mogočno razrastlega dreua, šteli, izbirali in si med seboj razdeljevali še zelene cepce.

Imeli so trdno ter resno voljo, letošnje poletje popraviti z žuljavimi rokami, kar so zalenuharili pod hruško na trebuhu med političnimi kvantami skozi par let.

Sklepali so poboljšanje, a ta nesrečno zvita in potuhnjena Sotla jim je kar preko ene noči prekobilnila in pokopala v svojih umazanih valovih prav vse sklepe žuljave delavnosti.

Letos je sploh vtilvalo iz neba celo poletje in tako proti koncu senene košnje se je nekje bolj ob izviru Sotle proti večeru utrgal oblak in ponoči je prihrula Sotla iz zgornjih krajev s tako silo, da je osodepolno poplavila celo obsoletsko dolino. Zrtev te povodnji je postalo zakasnelo seno, žito, kuruza in celo krompir je voda izlivala iz zemlje, štajersko seno so prenesli valovi na hrvatsko stran, hrvatske fiziolovke pa na štajersko in ko je voda upadla, je nastal med štajerci in Hrvati celi Babilon prepira radi raznešenega sena in fiziolovih kolcev.

Malokedo pa je bil tako bridko udarjen od šibe povodnji kot Logaričeki. Ni jim voda odnesla kočure, sena ali poljskih pridelkov, ampak kar ponoči v prvem srditem navalu je izruvala prav s koreninami in vsemi, že davno zrelimi cepci vred stari dren, ki je bil skozi leta središče bratske ljubezni, a tudi lenobe in zagorskolahkomiselnega brezdelja.

To so vam drugo jutro gledali Logaričeki stari in mladi, ko ni bilo več dreua, raz katerega jih je svarila in opominjala na resno delo od očetove smrti sem vsako jesen kaka živa stvar božja. Pri letošnji prezgodnji povodnji še žabe ni bilo na dreneu, odneslo ga je bogzna kam in ž njim vred tudi cepce ter zimsko prehrano za mnogoštevilne — mlade Logaričkeke. Voda je po par dnevih padla in usahnila, a dreua ni bilo na zagorski strani. — — —

Kmalu po razvokar opisani povodnji je bil skoro tik ob Sotli na štajerski strani živalski ter krumerski

Tako oskrbnik pa, ki take burke uganja in potem pravi da je goljufija ter jemlje podrejenim uslužbencem postenje, zasluži brezdvomno od kmeljiških izobražencev visoko priznanje. Srečna so taka posestva, koje sekvester osrečil s takimi oskrbniki!

2. Jesensko sajenje sadnega drevoja.

Sloviti nemški sadjerejec Gaucher je izdal tole navodilo: Sadi prej ko moreš, v oktobru bolje, ko v novembru, novembra bolje ko decembra, decembra bolje kot januarja, januarja bolje kot februarja, februarja bolje kot marca, marca bolje kot aprila, aprila bolje kot maja. Iz tega torej razvidimo, da ima jesensko sajenje prednost posebno v naših vinorodnih krajih. Jeseni se pada drevice k počitku, takrat ne stavi nobenih zahtev več na zemljo in prej ko mogoče saditi v mescu oktobru, toliko bolj se bo nam obneslo jesensko sajenje. Decembra do sredi februarja saditi posebno v težko mrzlo zemljo, je vedno nevarno. Kolikor bolj pa zamore drevo uživati še oktobersko toploto, toliko bolj je za njega. V tem času že drevo zaceli rane ob roboh in se pripravi, da takoj spomladi požene koreninice. Tako drevo spomladi zgodaj in krasno požene.

Pa še nekaj, ako naročimo drevice od drugod, tako prenese drevo razpošiljanje veliko lažje kot spomladi. Tudi dobimo v jeseni vedno lepše drevice, spomladi pa navadno slabejše. Na več prednostih sloni torej jesensko sajenje. Zato naj vsak, kdor le količkaj more, sadi v jeseni.

O sajenju samem se je že veliko pisalo. Jama je najbolje, ako je najmanj 1.50 široka, ako se vrhna plast, to je prvi ubod z lopato zmeče na eno, drugi ubod na drugo stran in tretji se pa samo prerahlja in pusti v jami, to je že znana stvar. Tudi to, da zmečemo pri sajenju vrhno plast najprvo v zemljo in storimo to, če mogoče, par tednov prej, da se zemlja poleže, če ne, pa vsaj močno stepčemo in sadimo drevo tako, da pride koreninski vrat 8—10 cm nad površino zemlje (toliko se bo zemlja scasoma vsedla) in damo med korenine močno stlačiti kompost ali dobro zemljo, tudi to je znano. Nekaj se pa mora pri jesenskem sajenju upoštevati: Spomladi napravimo drevesni kolobar v obliki plitve skledke, da se steka vlaga proti koreninam. Jeseni pa nasujemo na korenine zemljo v obliki kupa in jo še le pomladi razgrnemo. S tem ščitimo koreninice pred mrazom, če bi nastopil tako hudo. V zemlji nahajajočim koreninam sicer ne more veliko več škodovati, vendar pa je varnost le na mestu. Kdor le količkaj more, naj sadi torej v jeseni in uspeh mu ne bo izostal.

Borba proti kuluku.

Beograd, 22. septembra.

Danes se je v finančnem odboru odigrala velika borba. Pri razpravi o dvanaestinah so pri čenih, ki zadevajo ministrstvo gradjevin vstali slovenski poslanci Zebot, dr. Kulovec in Pušenjak in so stavili predlog:

«Kuluk za Slovenijo ne velja in se ne izvaja.»

Ko sta poslanca Zebot in Pušenjak ta predlog z vse silo utemeljevala, je prišlo do tako burnih prizorov, ka-

sejm. Obiskali so ga štajerci in Hrvatje, ki so se razgovarjali in oboji tožili o nesrečni povodnji. Na ta sejm so se odpravili iz gole radovednosti tudi Logaričeki, da poizvejo, kaj in koliko je napravila Sotla škode tudi na štajerskem.

Komaj pa so prekorali brv in stopili na štajersko stran, so zapazili že od daleč na sredi Bašove njive svoj dren, ves povaljan in oštrafotan z blatom in dolge — trhle korenine je molil na kvišku kot bi prosil, da se ga usmilijo. Kar vsi trije so pohiteli k njemu in ga ogledali od vseh strani. Izruvan je bil prav iz korena, za vsaditi ni bil več, a lepih, močnih in nad 20 cepičev je bilo pa škoda pustiti štajerskim Sedlarcem. Enoglasno so sklenili, da bodo pri povratku polamali cepce, katere bo odnesel na dom Ivica, Stefan in Rok pa si bosta naložila ostalo deblo.

Na sejemu je prišlo do pretepa med štajerci in Hrvati radi že omenjenega sena in fiziolovk, žandarmerija je imela obilo opravka, a naši Logaričeki se niso vmešavali v tepež, ker niso imeli za kaj popivati in trezen ter neizzyan Zagorec se ne pretepava. Čisto mirno so šli proti večeru proti domu in se lotili svojega dreua na Bašovi njivi. Iztrgavali so cepce, ker kdo bi nesel cel drenov grm z deblom vred in si zagotavljali med seboj, da bodo letos mlaitili, četudi jim je naravna sila odnesla dren, katerega so našli zopet slučajno in po naključju.

Hrvati so opravljali mirno svoj posel in čebljali med seboj, pa začne na nje vpití od daleč na vse grlo Bašova Cila:

«Hrvatski tatovi, kar ni odnesla Sotla, pa bi radi vi. Kje ste dedejí, našenite Hrvatel!»

Bogzna kaj je že vse zmetala jezikava babna Logaričekom iz daljine v uho, a njeno cegetanje in vpitje ni bilo zastoj. Štajerci so pili na sejmski dan v Sedlarjevem in hajdi nad Hrvate, ki so lamali cepiče raz svojega dreua, a na štajerskih tleh. Štajercev je bilo veliko in še precej vinjeno podivjano so izgledali; Hrvati so bili samo trije — trezni, a še na hiter pobeg preko Sotle ni bilo misliti, ker je bila brv predaleč proč. Ivica je začel s povesljo o Logaričekovem dreneu od očetove smrti do žabe, a dalje ni prišel, ker so se mu štajerci smejali in eden ga je celo potegníl s palico preko pleč, drugi pa so izzivali Stefana in Roka z: všč — všč — — — Hrvatje preko Sotle! V Logaričekih je zavrela sicer milroljubna kri in kot bi trenil, so zapeli hrvatski cepci, ki so obkani odrešuju že nekaj let, svoj top, vaší, top — — —